

V PROCES DIGITALIZACIJE

U periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi, nisu zabeležene bilo kakve aktivnosti koje bi se odnosile na proces digitalizacije, što je već samo po sebi krajnje zabrinjavajuće, imajući u vidu da je, po Vladinoj Strategiji digitalizacije, ostalo tek nekih 9 meseci do planiranog potpunog prelaska na digitalno zemaljsko emitovanje televizijskog programa.

VI PROCES PRIVATIZACIJE

1. Savet za borbu protiv korupcije je 1. juna predstavio Izveštaj o privatizaciji Novinsko izdavačkog preduzeća „Novosti“, koji je Vladi Srbije dostavljen 17. maja 2011. U dopisu koji je tom prilikom Vladi dostavljen uz Izveštaj, Savet je predložio održavanje sastanka na kojem bi bilo razmotreno šta se može preduzeti kako bi se otklonile posledice kršenja zakona u privatizaciji „Novosti“, čime bi se sprečilo uvećanje štete po državu. Na konferenciji za štampu je saopšteno da Savet iz Vlade nije dobio nikakav odgovor. „Dve nedelje smo čekali odgovor Vlade i očekivali da ćemo do sada već razgovarati o Izveštaju, jer bi toliko nezakonitosti, koliko ih je bilo u postupku privatizacije ‘Novosti’, predstavljalo crvenu lampicu za svaku Vladu“, rekla je predsednica Saveta, Verica Barać. Ona je dodala da će taj Izveštaj biti test za Tužilaštvo: „Ako Tužilaštvo ne vidi razloge za procesuiranje i ako u ovom slučaju ne vidi elemente organizovanog kriminala, onda mi nemamo nikakve šanse u borbi protiv korupcije“, rekla je predsednica Saveta. Član Saveta, Jelisaveta Vasilić, objasnila je da je privatizacija „Novosti“ započeta u 1991. godini po tadašnjem Zakonu o društvenom kapitalu i da je postupak okončan rešenjem Direkcije za procenu imovine od 19.7.1999. godine, po kome je verifikovana vrednost kapitala i vlasnička struktura, po kojoj je u privatnoj svojini bilo oko 70%, a društvenoj oko 30% kapitala. Međutim, takvo rešenje Direkcije je poništeno pravnosnažnom presudom Višeg privrednog suda od 16.2.2000. godine, nakon čega je Direkcija 29.2.2000. godine poništila sva svoja ranija rešenja, sve odluke „Novosti“ i javne pozive za upis akcija. Ovo, po Savetu zapravo znači, da u momentu donošenja Zakona o privatizaciji u 2001. godini, „Novosti“ nisu bile privatizovane po prethodnim propisima, te je zakonit postupak privatizacije mogla sprovesti jedino Agencija za privatizaciju po Zakonu o privatizaciji. Uprkos tome, 12.10.2002. godine „Novosti“ donose odluku o utvrđivanju ukupnog kapitala i utvrđenju vlasničke strukture, tako što prepisuju isti odnos kao u poništenom rešenju Direkcije za procenu imovine, a Privredni sud u Beogradu, na osnovu takve odluke „Novosti“ od 12.10.2002. godine, vrši registraciju. Nakon ovoga, 17.5.2005.

godine, data je ponuda za preuzimanje akcionarskog društva od strane firme, iza koje je stajala nemačka WAZ-Mediengruppe. Vlada, međutim, donosi zaključak 9.06.2005. godine, kojim konstatuje da vlasnička struktura nije utvrđena. Nakon navedenog zaključka, Komisija obustavlja postupak preuzimanja. Vlada dalje, 16.2.2006. godine, donosi zaključak da se izvrši revizija procene i vlasničke stukture kapitala „Novosti“ i daje nalog Ministarstvu privrede da taj postupak sprovede. Ministarstvo ne postupa po nalogu Vlade, ni kada 27.5.2006. godine „Novosti“ počinju postupak uključivanja akcija na Berzu. U roku od osam dana od uključivanja na Berzu, gotovo svi mali akcionari „Novosti“ prodali su svoje akcije. Akcije su kupila preduzeća STADLUX REALESTATE d.o.o. Beograd i ARDOS HOLDING GmbH Austrija. Komisija za hartije od vrednosti nije reagovala na informacije koje su u to vreme preneli gotovo svi relevantni mediji u Srbiji, da iza kupaca akcija „Novosti“ stoji biznismen Milan Beko. Nakon što ARDOS HOLDING GmbH spušta svoj udeo u vlasništvu ispod 25%, a STADLUX REALESTATE d.o.o. prodaje svoje akcije, uspostavljena je sledeća vlasnička struktura: ARDOS HOLDING 24,89%, TRIMAX INVESTMENTS 24,99%, KARAMAT HOLDINGS 12,55%, Republika Srbija 29,52%, Fond PIO 7,15% i ostali akcionari 0,90%. Tek u novembru 2010. godine, gostujući u emisiji „Između redova“ na RTV B92, Milan Beko je potvrdio da su i ARDOS HOLDING i TRIMAX INVESTMENTS i KARAMAT HOLDINGS njegove kompanije, uz tvrdnju da to nikada nije bilo sporno. Na posletku, 16. juna 2011. godine, Savet za borbu protiv korupcije je Višem javnom tužilaštvu u Beogradu podneo krivičnu prijavu protiv sedam osoba, zbog osnovane sumnje da su počinile krivična dela zloupotrebe službenog položaja, prevare, falsifikovanja isprave i udruživanja radi vršenja krivičnih dela. Kako su mediji preneli, prijavom su obuhvaćeni: bivši ministar za privredu i privatizaciju, Predrag Bubalo; većinski vlasnik „Novosti“, Milan Beko; predsednik Komisije za hartije od vrednosti, Milko Štimac; članovi Komisije, Dejan Malinić, Đorđe Jovanović i Dušan Bajec; kao i direktor NIP „Novosti“, Manojlo Vukotić.

O slučaju „Novosti“ smo u više navrata pisali u ovim izveštajima, između ostalog i vezano za neuspešne pokušaje preuzimanja „Novosti“ od strane nemačke WAZ-Mediengruppe. Navodi iz izveštaja Saveta za borbu protiv korupcije, nameću neophodnost da se ovaj slučaj detaljno ispita, a ono što dodatno zabrinjava su i navodi Saveta za borbu protiv korupcije o tome da jedan broj medija ovaj slučaj upadljivo ignoriše i o njemu ne izveštava, što bi moglo da svedoči o i dalje jakom uticaju određenih centara ekonomske i političke moći na medije i način na koji oni izveštavaju o pitanjima od nesumnjivog javnog interesa u Srbiji.

2. Insistiranje Nacrta medijske strategije na nastavku privatizacije i povlačenju države iz medijskog vlasništva, o čemu smo već govorili u ovom izveštaju, izazvalo je oštre reakcije protivnika privatizacije. Tako je Nacrt strategije kritikovala Skupština grada Kragujevca. Skupština grada Kragujevca je, inače, osnivač Javnog preduzeća Radio televizija Kragujevac, koje bi, shodno Nacrtu, trebalo da bude privatizovano. Dnevni list „Blic“ piše da i u drugim gradskim radio i televizijskim stanicama koje se finansiraju iz opštinskih budžeta kažu da će ih privatizacija odvesti u propast, kao što je to bio slučaj u najvećem broju medija koji su do sada privatizovani. Niko od onih koji govore za ovaj list, međutim, ne komentariše navode da je upravo finansiranje javnih medija iz opštinskih budžeta, kreiralo neravnopravne uslove na tržištu, u kojima su brojni privatni i privatizovani mediji nužno propadali. Lider Saveza vojvođanskih Mađara (SVM), Ištvan Pastor, i predsednik Nacionalnog saveta Mađara, Tamaš Korhec, takođe su se usprotivili ideji da i mediji na jezicima nacionalnih manjina u Srbiji treba da budu privatizovani, prenosi „Danas“. Tamaš Korhec je za „Mađar so“ („Magyar Szo“) čak rekao da će, ukoliko primedbe Nacionalnog saveta ne budu usvojene tokom kreiranja Medijske strategije, posredno pokušati da sruše Strategiju, uz učešće republičkih poslanika SVM-a i drugih manjina. Inače, upravo je Nacionalni savet Mađara, na koga su preneti osnivačka prava na dnevni list na mađarskom jeziku „Mađar so“, koji je u državnoj svojini, smenio glavnog i odgovornog urednika tog lista, Čabu Presburgera, o čemu smo u ovom izveštaju takođe pisali. Podsećanja radi, Presburgeru je zamereno što nije dovoljno izveštavao o radu predsednika Skupštine Vojvodine, Šandora Egerešija, inače člana SVM, kao i zbog neizveštavanja sa konferencija za štampu koje je organizovao SVM i neobjavlivanja saopštenja SVM-a. Iz izjava lidera Saveza vojvođanskih Mađara i predsednika Nacionalnog saveta Mađara ne vidi se da predlažu mehanizme koji bi obezbedili zaštitu uređivačke nezavisnosti medija u državnoj svojini i situacije slične onoj koja se dogodila Čabi Presburgeru i „Mađar So“-u. Na tome da višejezični mediji treba da ostanu u vlasništvu lokalnih samouprava insistira i Vlada Vojvodine, a takav stav pravda navodom da „su dosadašnja iskustva u privatizaciji pokazala da je, skoro svaki put, ugrozila funkcionisanje medija koji emituju programe na manjinskim jezicima.“ Nažalost, i „dosadašnjim iskustvima u privatizaciji“ često se spekulise. Po podacima Agencije za privatizaciju, u Srbiji je, od usvajanja Zakona o radiodifuziji i Zakona o javnom informisanju, privatizovano 56 medija. U 18 od ovih 56 medija, došlo je do raskida privatizacionih ugovora. Nacrt strategije razvoja sistema javnog informisanja daleko je od toga da je savršen tekst kome se ne mogu pronaći mane. Ono što je, međutim, problematično, što kritike, posebno one koje se odnose na privatizaciju, dolaze po pravilu od onih koji su i lično zainteresovani u ovom procesu, s jedne strane, te što ne nude rešenja koja bi neprivatizovane medije sistemski zaštitila od uticaja države ili lokalnih samouprava kao vlasnika na uređivačku politiku, s druge strane. Jedini predlog u tom smislu dala je Kragujevačka inicijativa, koja sugerise osnivanje

Savetodavnih odbora čije članove bi predlagale skupštine lokalnih samouprava sa konkretnog regiona, nevladin sektor, verske i manjinske zajednice. Takav Savetodavni odbor bio bi nadležan da bira i razrešava Upravne odbore državnih medija. Koliko god ovaj predlog delovao nedovršeno i koliko god se i njemu mogu uputiti više nego ozbiljne kritike, činjenica je da je on, kao takav, sve što je iko od protivnika privatizacije predložio po pitanju mehanizama zaštite medija koji bi ostali u državnoj svojini od uticaja države kao vlasnika na uređivačku politiku.